

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

coaliția 2009

coaliția civică pentru alegeri libere și corecte

**COALIȚIA CIVICĂ PENTRU ALEGERI LIBERE ȘI CORECTE
ASOCIAȚIA PROMO-LEX**

Raport

Ziua Alegerilor

Monitorizarea alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014

Publicat la 4 decembrie 2014

Chișinău, 2014

Toate drepturile sunt protejate. Conținutul Raportului poate fi utilizat și reprodus în scopuri non-profit și fără acordul prealabil al Asociației Promo-LEX cu condiția indicării sursei de informație.

Efortul de monitorizare a alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014 beneficiază de asistență tehnică din partea National Democratic Institute for International Affairs (NDI) și este susținut financiar de către Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare (USAID), National Endowment for Democracy (NED), Consiliul Europei, precum și Fundația Stefan Batory din resursele oferite de Fondul Solidaritate în cadrul Programului “Sprijin pentru Democrație” al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polone. Opiniile exprimate în raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

Gestionarea buletinelor de vot înainte de începutul votării.

Conform art.49 alin.3 al Codului Electoral, buletinele de vot tipărite se păstrează la consiliul electoral de circumscripție și se remit, în ajunul alegerilor, biroului electoral al secției de votare în baza unui act de predare.

La CEC nr.5 Basarabeasca, numărul de buletine de vot eliberate a fost mai mare decât numărul de alegători pe listele electorale, la BESV nr.7 cu 249 și la BESV nr.2 cu 8. La CEC Leova s-au eliberat cu 300 buletine de vot mai mult, la SV 8 Leova și 200 buletine de vot mai mult la SV 18 Cazangic. A fost înregistrat un caz, când au fost eliberate mai puține buletine de vot decât numărul de alegători de pe lista de bază și anume, SV 18 Bisericieni (Glodeni) a primit cu 8 buletine mai puțin decât necesarul calculat.

Potrivit art.46 alin.7 din Codul Electoral, în cazul în care concurentul electoral își retrage candidatura sau înregistrarea este anulată după ce buletinele de vot au fost tipărite, în buletin, în dreptul acestuia, biroul electoral al secției de votare va aplica ștampila cu mențiunea "Retras".

Au fost înregistrate 2 cazuri de neaplicare a ștampilei „retras” pe buletinele de vot în dreptul PP „Patria” la SV 85 Chișinău și respectiv SV 42 Leușeni (Hâncești).

În ziua votării, un caz de insuficiență de buletine de vot a fost înregistrat la SV 115 Chișinău. La ora 19²⁶ s-a constatat epuizarea buletinelor de vot, prin urmare, în loc de buletine, alegătorilor le-au fost eliberate certificate cu drept de vot pentru a-și putea exercita dreptul de vot la altă SV. Motivul incidentului l-a constituit aplicarea ștampilei ”Anulat” în locul ștampilei ”Retras” în dreptul PP ”Patria”, pe un număr de 1300 de buletine de vot.

Un caz de lipsă a dotării cu buletine de vot pentru persoane cu dizabilități de vedere s-a constatat la SV 128 Chișinău. La solicitarea unui astfel de buletin de vot, membrii BESV nu au putut satisface cererea alegătorului cu deficiență de vedere.

Eliberarea certificatelor de vot la data de 29 noiembrie 2014

Conform art.39 alin.7 al Codului Electoral, în cazul în care alegătorul își schimbă domiciliul sau reședința în perioada dintre data întocmirii listelor electorale și data alegerilor, biroul electoral al secției de votare corespunzător domiciliului precedent, la solicitarea alegătorului și pe baza actului de identitate acceptat pentru participarea la votare, îi eliberează un certificat pentru drept de vot.

În CEC Drochia, alegătorilor le-au fost eliberate 600 certificate cu drept de vot. În 11 SV din CEC Drochia și 1 SV Soroca, nu a fost posibilă eliberarea certificatelor cu drept de vot pentru toți alegătorii care le-au solicitat, din cauza insuficienței respectivelor certificate.

Asigurarea infrastructurii SV la 29 noiembrie 2014

Conform p. 5, 7 al Instrucțiunii CEC cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, la stabilirea localului secției de votare se va da preferință spațiilor aflate la parterul clădirilor, amplasate în locuri publice accesibile, încât să faciliteze și accesul persoanelor în vârstă și cu

dizabilități; în imobilele în care se amenajează spații destinate desfășurării votării trebuie să existe mijloace de comunicații, inclusiv electronice, energie electrică, grup sanitar, mijloace de stingere a incendiilor, marcaje ale căilor de evacuare.

La data de 29 noiembrie 2014, cel puțin 24 SV din 4 CEC (Sângerei, Florești, Râșcani, Drochia) nu întrunesc toate condițiile de amenajare a acestora.

Iluminare insuficientă s-a constatat la 2 SV din CE Sângerei.

Lipsa safeului pentru păstrarea documentației electorale s-a depistat la SV 49 Valea Rădoaiei (Florești), SV 70 Grăseni (Ungheni), SV 15 Dobrușa (Șoldănești).

Lipsa agentului termic s-a depistat în 9 SV din CE Râșcani și în 11 SV din Drochia.

Deschiderea secțiilor de votare

Conform art.50 al Codului Electoral, votarea se efectuează în ziua alegerilor între orele 07⁰⁰ și 21⁰⁰.

Potrivit art.55 alin.1 al Codului Electoral, în ziua alegerilor, la ora 07⁰⁰, președintele biroului electoral al secției de votare, în prezența a cel puțin jumătate din membrii biroului, verifică urnele de vot, le sigilează, verifică existența listelor electorale, buletinelor de vot, ștampilelor și întocmește un proces-verbal în două exemplare. Procesul-verbal este semnat de toți membrii prezenți ai biroului electoral și un exemplar se introduce în urna de vot, după care președintele declară votarea deschisă.

Cu o întârziere de până la 55 minute, s-au deschis cel puțin 2 SV din CEC Basarabeasca și Drochia.

Cu o întârziere de până la 20 minute, s-au deschis cel puțin 8 SV din 7 CEC (Telenești, Anenii Noi, Basarabeasca, Chișinău, Ialoveni, Nisporeni, Florești).

Cu o întârziere de până la 10 minute, s-au deschis cel puțin 14 SV din 4 CEC (Strășeni, Hâncești, Nisporeni, Sângerei)

La 2 SV s-a constatat încălcarea procedurii de începere a votării. La SV 97 și 256 Chișinău, alegătorii au început a vota începând cu ora 06⁵⁵.

Încălcări la deschiderea secțiilor de votare au fost depistate la SV 32 Mihăileni (Briceni) - la deschiderea căreia au fost prezenți un număr insuficient de membri, la SV 155 Chișinău - la deschiderea căreia procesul verbal de deschidere a fost introdus tardiv (la 08¹⁵) și la SV 29 (Chișinău) în procesul verbal de deschidere nu s-a indicat numărul buletinelor de vot primite de către BESV de la CECE.

Asigurarea infrastructurii SV în ziua votării

Conform p. 5, 7 al Instrucțiunii CEC cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, la stabilirea localului secției de votare se va da preferință spațiilor aflate la parterul clădirilor, amplasate în locuri publice accesibile, încât să faciliteze și accesul persoanelor în vârstă și cu dizabilități; în imobilele în care se amenajează spații destinate desfășurării votării trebuie să existe mijloace de comunicații, inclusiv electronice, energie electrică, grup sanitar, mijloace de stingere a incendiilor, marcaje ale căilor de evacuare.

Nefuncționarea telefoniei fixe și gsm a fost constatată la SV 14 Călărași.

Lipsa agentului termic s-a depistat la cel puțin 7 SV: SV 40 Sălcuța Căușeni, SV 26 Clișova, SV 52 Pelivan (toate Orhei), Ivanovca, Iserlia, Abaclia (Basarabeasca), SV 12 Bravicea (Călărași).

Înteruperi ale curentului electric s-au depistat la 7 SV din CEC (Chișinău, Florești, Drochia, Dubăsari - 4 SV).

Lipsa dotării localurilor SV cu rampe pentru persoane cu dizabilități s-a depistat la cel puțin 4 SV: SV 66 Seliște, SV 77 Curchi, SV 49 Morozeni (toate Orhei), SV 10 Bahmut (Călărași).

Iluminare insuficientă s-a constatat în fața sediului SV 215 Chișinău.

Conform p. 14 al Instrucțiunii CEC cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, fiecare birou electoral al secției de votare va primi câte 2 laptopuri, conectate la rețeaua Internet, prin intermediul cărora operatorii, în ziua scrutinului, vor verifica datele de identitate ale alegătorilor în Registrul de Stat al Alegătorilor și vor înregistra faptul participării acestora la votare.

Deficiențe ale conexiunii la internet s-au constatat în cel puțin 42 SV din 13 CER (Căușeni - 1 SV, Ialoveni - 1 SV, Bălți - 5 SV, Fălești - 1 SV, Cahul - 3 SV, Glodeni - 1 SV, Șoldănești - 2 SV, Strășeni - 1 SV, Chișinău - 20 SV, Sângerei - 2 SV, Nisporeni - 1 SV, Florești - 1 SV, Drochia - 3 SV).

Funcționarea necorespunzătoare a laptopurilor s-a constatat la SV 212, 113 Chișinău.

În SV 16 Strășeni, calculatoarele nu aveau acces la soft și a fost necesară schimbarea acestora.

Funcționarea necorespunzătoare a registrului de stat al alegătorilor s-a constatat la toate SV din CECE Basarabeasca, CECE Edineț, CECE Fălești, SV 1 Dondușeni, SV 63 Zârnești, SV 6 Camenca (ambele Glodeni), SV 62 Secăreni, SV 64 Cornești, SV 44 Mereșeni (toate Hâncești), SV 92, 94, 254, 264, 217, 219, 227, 231, 208 și 234 (toate Chișinău).

Conform p.23 al Instrucțiunii CEC cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, urnele de vot trebuie să aibă durabilitate/durată de viață avansată, aceasta să acopere o perioadă de minim 3-4 cicluri electorale.

În cel puțin 2 SV (SV 1 Cahul și SV 9 Basarabeasca), s-au constatat fisuri pe câte o urnă mobilă.

Conform p.26 și 27 al Instrucțiunii CEC cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, securizarea urnelor de vot se realizează prin sigilare. Urnele de vot staționare și urnele de vot mobile trebuie să aibă posibilitatea de a fi sigilate prin intermediul a 4 și, respectiv, 2 sigilii de tip colier cu autoblocare. Codul aplicat pe sigilii se va indica în procesul-verbal privind pregătirea secției de votare. Sigiliul va include inscripția CEC și va fi marcat cu un număr de ordine format din 6 cifre, care va începe cu 0000001 și va continua succesiv.

Probleme privind utilizarea sigiliilor, furnizate de către CEC au fost constatate în 10 SV. La SV 1 Strășeni, SV 86 Chișinău și SV 7 Alexandreni (Sângerei), în procesul de sigilare a urnelor de vot,

sigiliile s-au rupt. În 4 SV din CER Chișinău SV 81, 103, 1 SV Orhei și 1 SV Florești, sigilarea urnelor de vot a fost problematică, așa cum dimensiunile sigiliilor erau necorespunzătoare urnelor. Din cauza acestei probleme, la SV 81, 103 Chișinău - urnele mobile au rămas nesigilate, la SV 147 Chișinău, urna mobilă a fost sigilată cu surguci, la SV 3 Orhei, urna mobilă a fost sigilată prin încheierea de hârtiuțe la fiecare colț și cu aplicarea ștampilelor.

La SV 22 Gradiște (Cimișlia), s-a constatat insuficiența unui sigiliu pentru urna de vot.

Potrivit p. 19 al Instrucțiunii CEC cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, amplasarea cabinelor pentru vot secret se efectuează în așa mod încât partea descoperită a acestora să fie orientată spre peretele rămas liber al localului secției de votare, la o distanță de cel mult 1 metru. Paravanul din față al cabinei trebuie să fie orientat spre văzul membrilor biroului electoral al secției de votare.

Aranjarea necorespunzătoare a cabinelor de vot, astfel încât se putea observa opțiunea de vot a alegătorului, s-a depistat în 4 SV: la SV 25 Halahora de Sus (Briceni), SV 47 Congaz UTAG, SV 17 Ciadâr Lunga, SV 12 Orhei.

Amplasarea SV în localuri cu spațiu mic și incomod s-a depistat la SV 35 Noroceni, SV 77 Curchi, SV 54 Peresecina (toate Orhei). În cadrul acestor SV era dificil de asigurat procesul electoral cât și supravegherea acestuia.

Conform p.21 al Instrucțiunii cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, Secția de votare trebuie să dispună de cel puțin două urne de vot staționare cu un volum minim de 80 și/sau 45 de litri și o urnă de vot mobilă cu un volum minim de 27 litri .

Din cauza asigurării SV 62 Zârnești (Cahul) cu doar o urnă de votare, la ora 14⁰⁰, aceasta era umplută cu buletinele de vot, până la limita capacității sale.

La SV 36/66 Svetlâi UTAG, la 2 cabine de vot s-a constatat lipsa tușierelor pentru ștampilele de vot.

La SV 59 Sănătăuca (Florești) a fost înregistrat un caz de dotare insuficientă cu liste suplimentare, motiv pentru care un număr de liste suplimentare au fost preluate de la BESV 44 Bursuc (Florești).

Înteruperea activității SV

Înteruperea activității SV s-a constatat la SV 12 Bravicea Călărași, unde din cauza întreruperii curentului electric, SV și-a întrerupt activitatea timp de 28 minute.

Listele electorale

Conform art.39 alin. 1 al Codului Electoral, listele electorale, întocmite în baza Registrului de stat al alegătorilor, sînt liste ce cuprind toți cetățenii cu drept de vot care domiciliază ori își au reședința pe teritoriul unei secții de votare.

Deficiențe cu privire la neincluderea tuturor alegătorilor în listelor electorale de bază s-au constatat în cel puțin 10 SV: SV 16 Șoldănești, SV 24 Slobozia-Chișcăreni, SV 36 Mărășești (ambele Sângerei), SV 3, 5, 8 (toate Leova), SV 22 Nicolaevca (Glodeni), SV 2 Cimișlia, SV 8 Abaclia (ambele Basarabeasca), SV 4 Drochia.

Registrul electronic

Potrivit p. 14 al Instrucțiunii CEC cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, fiecare birou electoral al secției de votare va primi cîte 2 laptopuri, conectate la rețeaua Internet, prin intermediul cărora operatorii, în ziua scrutinului, vor verifica datele de identitate ale alegătorilor în Registrul de Stat al Alegătorilor și vor înregistra faptul participării acestora la votare.

Funcționarea defectuoasă a registrului electronic s-a constatat în toate circumscripțiile electorale din Republica Moldova. Acest fapt a cauzat cozi.

Perturbarea activității observatorilor la SV

Au fost înregistrate cel puțin 10 cazuri de intimidare a observatorilor.

Dificultăți la înregistrarea observatorilor Promo-LEX s-au constatat în SV Mihăileni, Groznita (ambele Briceni) și SV 47 Drochia.

La SV 5 Rezina, observatorului Promo-LEX i-a fost solicitată înlăturarea brasardei Promo-LEX.

La SV 48 Nicolaevca (Florești), observatorul Promo LEX a fost agresat de către doi alegători în stare de ebrietate.

La SV 72 (Chișinău) și SV 11 Dimitrovca (Cimișlia), președinții BESV au interzis observatorilor să facă filmări/foto în incinta SV.

La SV 21 Ialoveni, 2 consilieri locali au amenințat observatorul care îi fotografia în momentul când aceștia făceau agitație electorală în favoarea PLDM.

La SV 26 Micăuți (Strășeni), observatorilor nu li s-a permis să se apropie de mesele membrilor BESV.

La SV 14 Mereni (Cimișlia), observatorului Promo-LEX nu i s-a permis să se deplaseze prin secție.

Votarea cu documente necorespunzătoare

Conform art.53 alin.3 al Codului Electoral, votarea pe teritoriului RM se realizează în baza buletinului de identitate și pentru secțiile de votare din străinătate în baza pașaportului.

Au fost înregistrate cel puțin 13 cazuri de votare în baza pașapoartelor în 5 SV Florești (8 alegători), 2 SV Briceni (4 alegători), 1 SV Rezina (1 alegător).

Au fost înregistrate 12 cazuri (SV 72 Chișinău – 1 alegător, SV 30 Pereni (Rezina) – 1 alegător, SV 17 Fântânița (Drochia) – 1 alegător, SV 32 Colibaș (Cahul) - 3 alegători, SV 4 Ialoveni – 1 alegător, 12 Cigârleni (Ialoveni) – 4 alegători, SV 24 Gotești (Cantemir) – 1 alegător) de votare a alegătorilor în lipsa fișei de însoțire a buletinului de identitate.

La SV 72 Buiucani (Chișinău), un alegător a votat fără vre-un document de identitate și fără a fi verificată, de către membrii BESV, existența fișei de însoțire a buletinului de identitate.

Neaplicarea pe fișa de însoțire a buletinului de identitate a ștampilei „Alegeri 30.11.2014”

Au fost înregistrate cel puțin 14 cazuri de neaplicare a ștampilei „Alegeri 30.11.2014” pe fișa de însoțire a buletinului de identitate - SV 30 Crasnoarmeiscoe (Hâncești) 1 alegător, SV 27 Malinovscoe (Râșcani) 1 alegător, SV 24 Teleșeuca (Donușeni) 1 alegător, SV 72 Buiucani (Chișinău) 3 alegători, SV 32 Colibaș (Cahul) 3 alegători, SV 74, 77, 83, 92, 236 Chișinău câte 1 alegător.

Încălcarea principiului votului secret

Conform art.6 al Codului Electoral, votarea la alegeri și/sau referendum este secretă, excluzându-se astfel posibilitatea influențării voinței alegătorului.

Conform art.54 alin.1 Codului Electoral, buletinul de vot se completează de către alegător numai în cabina pentru vot secret. Alegătorul care nu este în stare să completeze de sine stătător buletinul are dreptul să invite în cabină o altă persoană, cu excepția membrilor biroului secției de votare, reprezentanții concurenților electorali și a persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale. Aceste cazuri vor fi consemnate aparte în raportul biroului electoral al secției de votare.

A fost înregistrat un caz de încălcare a principiului votului secret, la SV 264 Durlești (Chișinău), caz în care, în procesul votării în cabina de vot a unui alegător cu deficiență de vedere a asistat asistentul alegătorului, președintele BESV, membru BESV și 3 observatori.

Au fost înregistrate 4 cazuri când în cabina de vot intrau câte 2 alegători, care nu au solicitat asistență la votare - SV 22 Cneazevca (Leova), SV 48 Nicolaevca (Florești), 2 cazuri la SV 55 Roșu (Cahul).

Votarea la domiciliu

Conform art.55 alin.4 al Codului Electoral, în cazul în care alegătorul, din motive de sănătate sau din alte motive temeinice, nu poate veni în localul de votare, biroul electoral al secției de votare desemnează, la cererea scrisă a acestuia, cel puțin 2 membri ai biroului care se deplasează cu o urnă de vot mobilă și cu materialul necesar votării la locul unde se află alegătorul pentru ca acesta să voteze. Cererile pot fi făcute în scris, începând cu 2 săptămâni înainte de ziua votării și până la ora 18.00 a zilei precedente votării. În ziua votării, cererile pot fi făcute în scris până la ora 15.00 dacă se prezintă și certificat medical.

A fost înregistrat un caz de încălcare a procedurii de înregistrare în listele de votare la domiciliu la SV 85 (Chișinău), caz în care, în ziua votării a fost acceptată cererea privind votarea la locul aflării, fără prezentarea certificatului medical confirmativ, iar cererea a fost înregistrată cu dată anterioară.

Fotografierea buletinului de vot

Au fost înregistrate cel puțin 14 cazuri de fotografiere de către alegători a buletinelor de vot (SV 3 Criuleni 1 alegător, SV 222 Chișinău 3 alegători, SV 14 Bălți 1 alegător, SV 36 Sadova (Călărași) 4 alegători, SV 26 Mincenii de Sus (Rezina) 1 alegător, SV 11 Cotuijenii Mari (Șoldănești) 1 alegător, SV 237 Chișinău 1 alegător, SV 32 Colibaș (Cahul) 1 alegător, SV 3 Anenii Noi 1 alegător).

Asigurarea securizării buletinelor de vot.

Potrivit art.49 alin.4 al Codului Contravențional, scoaterea din localul secției de votare a buletinului de vot înmînat pentru votare se sancționează.

O tentativă de scoatere a buletinului de vot din incinta SV a fost constatată la SV 111 Chișinău, în care un alegător, la ridicarea buletinului de vot de la membrul BESV a luat buletinul și s-a pornit spre ieșire. Membrii BESV au sesizat tentativa și au împiedicat scoaterea buletinului de vot din secție.

În SV 1 Dondușeni, de către membrii BESV a fost găsit un buletin de vot lângă cabina de vot a persoanelor cu dizabilități. Pe marginea acestui caz a fost întocmit un proces verbal prin care buletinul de vot a fost anulat.

Suspiciuni de fraude electorale

Conform art.182 alin.1 Codului Penal, votarea unei persoane: fără a avea acest drept, fie de două sau mai multe ori, fie prin introducerea în urnă a mai multor buletine de vot decît are dreptul, fie prin utilizarea unui act de identitate fals sau a unui buletin de vot fals, se pedepsește.

În SV 279 Băcioi (Chișinău), un alegător a venit cu fișa de însoțire a buletinului de identitate lipit din două părți. O jumătate era a proprietarului, a doua jumătate a fratelui. A fost întocmit un act de constatare a situației și ca urmare, persoanei i s-a interzis să voteze.

La SV 54 Chișinău, un alegător a depistat că în dreptul numelui unui alegător stabilit peste hotarele țării, în lista de bază este pusă semnătura. Președintele la rîndul său a tăiat cu pixul semnătura propriu-zisă, spunând că din acest moment semnătura se consideră a fi nevalabilă.

În cadrul votării la domiciliu, un alegător, după exercitarea dreptului de vot, a luat 3 buletine de vot și le-a introdus în urna mobilă ce aparținea SV 299 Chișinău. De către membrii BESV a fost întocmit un proces verbal prin care buletinele au fost anulate.

În SV 207 Chișinău, la înregistrarea alegătorului s-a depistat că în fișa de însoțire i-a fost aplicată anterior ștampila „Alegeri 30.11.2014”. Alegătorului i-a fost interzisă votarea repetată, după care acesta a depus o contestație.

În SV 12 Chișinău, un alegător a solicitat de la membrul BESV buletinul de vot. În momentul verificării în listă, s-a depistat că alegătorul votase deja, deoarece în lista de bază era prezentă propria semnătură.

La SV 23 Dușmani (Glodeni), a fost constatată un caz de acordare a votului de către o persoană în locul altei persoane. Pe marginea cazului a fost întocmit un proces-verbal.

La SV 18/08 Mărculești (Florești), alegătorul Borodin Nicolae a votat în perioada orelor 09⁰⁰-10⁰⁰. La ora 20⁰⁰, în momentul când operatorul l-a introdus pe Borodin Nicolae în sistemul electronic – Registrul de stat al alegătorilor, s-a depistat, că acesta a fost menționat ca „găsit pe listele suplimentare în SV Sănătăuca (Florești) la orele 18⁵⁰”. A fost întocmit actul de constatare nr. 2 din 30 noiembrie 2014 al BESV 18/08.

Coruperea alegătorilor

Conform art.181¹ alin. 1 și 2 al Codului Penal, oferirea sau darea de bani, bunuri, servicii ori alte foloase în scopul determinării alegătorului să își exercite drepturile sale într-un anumit mod în cadrul alegerilor parlamentare, locale ori în cadrul referendumului se pedepsește; În categoria bunurilor prevăzute în alin.1 sunt incluse și băuturile alcoolice, produsele din tutun și produsele alimentare.

Au fost raportate cel puțin 6 cazuri de corupere a alegătorilor de către reprezentanții PDM.

În SV 22 Lipcenii (Rezina), membrul PDM Veaceslav Curecheru, a cumpărat și a oferit cetățeanului Teodor Negară produse alimentare, făcând totodată agitație electorală pentru PDM.

În apropiere de SV 24 Ișnovăț (Criuleni), primarul localității, Andrei Duca, oferea băutură alcoolică alegătorilor și făcea agitație electorală pentru PDM.

Lângă SV 25, 26 Mileștii Mici (Ialoveni), reprezentanții PDM au servit alegătorii, pe parcursul întregii zile, cu mâncare și băutură alcoolică caldă și au făcut agitație pentru PDM.

În apropiere de SV 40 Țareuca (Rezina), dl Vutcariov, șeful întreprinderii „Rezina gaz”, oferea băutură alcoolică alegătorilor și făcea agitație electorală pentru PDM. A fost întocmit un proces verbal de către reprezentantul forțelor de ordine.

Observatorul Promo-LEX a raportat că lângă SV 41 Selemet (Cimișlia), directorul Poștei Moldova Cimișlia, Rodica Soga, oferea băuturi alcoolice alegătorilor și făcea agitație electorală pentru PDM. A fost întocmit proces verbal de către reprezentantul forțelor de ordine.

Dezinformarea alegătorilor

La SV 8 Abaclia (Basarabeasca), 4 alegători au fost direcționați să voteze la SV 7 Abaclia. La SV 7 aceiași alegători au fost redirecționați să voteze la SV 8. După intervenția observatorului, un alegător a votat fiind înregistrat în listele suplimentare, iar 3 au refuzat să voteze.

La SV 2 Cimișlia a avut loc o situație identică în cazul a 20 alegători, care au fost direcționați să voteze la altă SV, unde de asemenea le-a fost lezat dreptul la vot. Din 20 au votat doar 2 alegători.

Împiedicarea exercitării dreptului la vot al studenților

Conform art. 84, alin.2 al Codului electoral, Studenții și elevii cu drept de vot înmatriculați la instituții de învățământ într-o localitate în care nu au înregistrare la domiciliu sau la reședință pot vota la orice

secție de votare deschisă în această localitate, fiind obligați să respecte următoarele condiții: a) să prezinte buletinul de identitate cu fișa de însoțire; b) să prezinte carnetul de student/elev al instituției de învățământ din localitatea respectivă.

Contrar prevederilor legale, la SV 54 Chișinău, președintele BESV a interzis unor studenți să voteze, chiar dacă aceștia au prezentat carnetul de student și buletinul de identitate. Președintele le-a recomandat să voteze conform vizei de domiciliu sau vizei de reședință.

Prezența în SV a persoanelor neautorizate

Conform art. 55, alin.8 al Codului electoral, Nici o altă persoană nu poate rămâne în incinta secției de votare mai mult timp decât este necesar pentru votare.

În SV 3 Căușeni, alegătorul Ion Guzun, activist PDM, a stat în secție de la 15³⁰ până la 16²⁰. În SV 11 Bozieni (Hâncești), alegătorul Iurii Bivol, activist PP „Patrioții Moldovei” timp de 3 ore a intrat și a ieșit din secție. Incidentul a fost soluționat cu suportul reprezentantului forțelor de ordine.

Desfășurarea acțiunilor de agitație electorală de către membrii BESV

Conform art.32 alin.7 al Codului Electoral, membrii consiliilor și birourilor electorale nu pot face agitație în favoarea sau în defavoarea persoanelor ce candidează la o funcție publică eligibilă; nu pot să se implice în activități politice în susținerea vreunui din concurenții electorali

La SV 15 Dereneu (Călărași) a fost înregistrat un caz de agitație electorală în ziua votării din partea membrului BESV Nelea Furculiță, care a îndemnat alegătorii să voteze pentru PCRM.

Anularea buletinului de vot

Conform art.57 alin.1 al Codului Electoral se prevede expres 6 cazuri de anulare a buletinelor de vot.

Contrar prevederilor legale, în cel puțin 7 cazuri, au fost anulate buletine de vot în alte situații. În SV 3 Criuleni, un alegător a fotografiat buletinul. Comisia a anulat buletinul respectiv și a eliberat un buletin nou. În SV 222 Chișinău, 3 alegători și-au fotografiat buletinul de vot după ce au votat. Președintele Biroului a anulat două buletine de vot. La SV 11 Cotiujenii Mari (Șoldănești), SV 3 Anenii Noi, SV 14 Bălți, câte 1 alegător a fotografiat buletinul de vot, ulterior acestea au fost anulate și întocmite procese verbale.

Afișaj electoral

Conform p. 12 al Regulamentului CEC privind modalitatea plasării publicității electorale pe panourile publicitare în perioada electorală, se interzice amplasarea afișelor electorale în încăperile în care sînt amplasate consiliile și birourile electorale și la o distanță de 50 de metri de la acestea.

S-a constatat afișaj electoral neautorizat în nemijlocita apropiere de BESV în cel puțin 6 SV (SV 3 Râșcani, Alexandrești (Râșcani), SV 11 Baccealia, SV 36 Constantinovca, SV 25 Coșcalia, SV 3 toate Căușeni, SV 143 Chișinău).

Afișele electorale neautorizate depistate erau în favoarea PD, PSRM, PLDM, PCRM, PLR.

Transportarea organizată a alegătorilor

Au fost raportate cel puțin 15 cazuri de transportare organizată a alegătorilor:

La SV 7 Ciorna (Rezina), automobilul RZ AG 655 a adus de 2 ori câte 4 alegători. Șoferul a fost recunoscut ca Graur Mihai, soțul președintelui raionului, Eleonora Graur, membru PDM.

La SV 41 Varnița (Anenii Noi) au fost aduși cu 3 autocare și un microbus, 50-60 alegători. Unul din autocare, cu numărul de înmatriculare C NM 046 aparține lui Iurie Apostolachi, membru PLDM.

La SV 45 Troițcoie (Cimișlia), automobilul Nisan CIY 931, identificat ca aparținând unui reprezentant al PDM a transportat mai mulți alegători.

La SV 3 Strășeni, alegători cu certificate pentru drept de vot din Cimișlia și Hâncești au fost transportați cu Autocarul Scania C GE 240; mai mulți alegători au fost transportați cu automobilele Mercedes Vito culoare galben - 4 ori, Ford Tranzit galben (proprietar Petru Cazacu) – 1 dată, BMW 525 – 3 ori.

De la Râbnița la Rezina, alegătorii au fost transportați cu 2 autobuze: P 499 AH, P 335 BC.

La SV 29 Peciște (Rezina), cu automobilul Renault Megan, RZ AG 685, proprietar - Scânteian Manole, activist PDM, au fost transportați alegători de cel puțin 3 ori,.

La SV 29 Paulești (Călărași), consilierul local Ion Cucuetu, membru PDM, a transportat 3 alegători cu automobilul propriu.

La SV 40 Țareuca (Rezina), șeful „Rezina gaz”, Vutcariov, membru PDM, cu microbusul Mercedes vito REZ AV 333, a transportat alegători.

La SV 14 Buțeni Hâncești, 3 automobile, unul cu nr. HN __ 001, au transportat alegători.

La SV 29 Fârlădenii Noi și SV 44 Tănătarii Noi (Căușeni), Artemie Catanoi, activist PLDM cu automobilul BMW RMA 072 a transportat alegători.

La SV 36 Sadova (Călărași), Gheorghe Anghel, activist PSRM, cu automobilul Citroien C QS 075 a transportat cel puțin de 6 ori alegători.

La SV 9 Cobâlea (Șoldănești) membru PDM, șoferul un microbus Woltswagen T4, SS AF 977, a transportat de cel puțin 5 ori alegători.

La SV 21 Hansca Ialoveni, Vasile Bortă și Tudor Mereacre (consilieri locali din partea PLDM), cu automobilul IL BE 838 au transportat alegători.

La SV 26 Mileștii Mici (Ialoveni), reprezentanții PDM cu automobilul Dacia Logan KVL 162 a transportat de cel puțin 6 ori alegători.

La SV 29 Nemoreni și SV 24 Malcoci (Ialoveni), un microbus IL BK 343 a transportat de 4 ori și respectiv 2 ori alegători.

Agitație electorală

În cel puțin 17 SV au fost raportate cazuri de agitație electorală în ziua votării.

La SV 26 Hârtop (Cimișlia), primarul localității Ala Veverița a făcut agitație în favoarea PDM.

La SV 284 Chișinău doi reprezentanți ai PCRМ, unul fiind observatorul din partea PCRМ au făcut agitație în favoarea partidului. Ulterior, după votare, alegătorilor li se înmâna câte un pachet, lângă un automobil cu numărul de înmatriculare CPB 976.

La SV 44 Tănătarii Noi (Căușeni), posesorul automobilului BMW RMA 072 făcea agitație în favoarea PLDM.

La SV 38 Grozasca (Ungheni), 2 reprezentanți PCRМ (unul observator) și 2 reprezentanți PDM (unul observator) au făcut agitație electorală.

La SV 3 Strășeni, observatorul PLDM a făcut agitație în favoarea partidului.

La SV 5 Strășeni, 3 bărbați, ulterior încă 2 au făcut agitație în favoarea PCRМ.

La SV 18 Câșla (Cantemir), Crîlova L.V. membru a PLDM a făcut agitație electorală.

La SV 210 Chișinău, un alegător, în incinta secției de votare a strigat „Dodon votați, votați Dodon”.

La SV 41 Selemet (Cimișlia), Soga Rodica făcea agitație în favoarea PDM.

La SV 13 Albina (Cimișlia), un membru al PLDM, a făcut agitație electorală.

La SV 41 Temeleuți (Călărași), David Constantin, primarul localității, a făcut agitație în favoarea PLDM.

La SV 49 Văsieni (Ialoveni), un cetățean făcea agitație în favoarea PDM.

În SV 2 Drochia, mai multe persoane au făcut agitație în favoarea PSRM și PDM.

La SV 292 Chișinău, 2 persoane făceau agitație în favoarea PDM.

La SV 21 Ialoveni, 2 consilieri locali au făcut agitație în favoarea PLDM.

La SV 54 Peresecina (Orhei), consilierul Valeriu Busuiov, a făcut agitație pentru PLDM.

Conform art.55, alin.3 al Codului electoral, persoanele care intră în localurile secțiilor de votare li se interzice să poarte și să arate ecusoane, insigne sau alte însemne de agitație electorală.

Au fost înregistrate 2 cazuri de utilizare a însemnelor electorale.

În SV 141 Chișinău, un alegător a intrat cu geanta PLDM.

La SV 7 Căușeni, membrul biroului, odată cu înmânarea buletinului de vot, a înmânat un flaiet electoral, aparținând BE ”AMUV”.

Incidente

Au fost înregistrate cel puțin 8 incidente în ziua votării.

La SV 67 Sinești (Ungheni), până la deschiderea SV, în procesul aplicării ștampilei „Retras” în dreptul concurentului PP „Patria”, observatorii PSRM și PCRM au aruncat buletinele de vot. Ulterior aceleași persoane au provocat tensiuni. A fost chemat reprezentantul forțelor de ordine.

La SV 231 Chișinău, o doamnă a încercat să voteze cu pașaport de tip sovietic. Deoarece i-a fost refuzat dreptul de a vota în baza respectivului document, dnei a provocat tensiune. A fost chemat reprezentantul forțelor de ordine.

Tot la SV 231, un alegător a rupt buletinul de vot și l-a aruncat în urna staționară.

La SV 198 Chișinău, alegătorul Angela Lupan a rupt lista de bază a alegătorilor. A fost chemat reprezentantul forțelor de ordine și întocmit proces-verbal.

La SV 179 Chișinău, doi alegători care aveau un grad de rudenie s-au certat în incinta secției din cauza concurențelor electorali.

La SV 5 Cahul, 2 alegători în stare de ebrietate au fost scoși de către reprezentantul forțelor de ordine din incinta secției.

La SV 12 Chișinău, 2 reprezentanți ai Partidului „Patrioții Moldovei” au venit la SV în stare de ebrietate.

La SV 22 Brânzeni (Edineț), echipa mobilă a venit conform listei votării la locul aflării la Spitalul de Psihiatrie. Buletinele de identitate au fost la lucrătorii instituției. Observatorii au sesizat despre încălcarea procedurii de vot. Ca rezultat au fost anulate cererile pentru votare la locul aflării.

Contestații/ Sesizări

La SV 51 Onești (Edineț), PLDM a depus contestație împotriva PDM, precum că Valerian Ciobanu, șeful asistenței sociale Edineț, s-a deplasat la SV și a specificat că va aduna persoanele în etate și le va transporta la votare.

La SV 238 Chișinău, observatorul PDM a depus o sesizare pe marginea acțiunilor observatorului PSRM, care a intrat în discuție cu un alegător și l-a convins să voteze.

Încălcări de procedură din partea observatorilor

Au fost înregistrate cel puțin 5 cazuri de încălcare a prevederilor legale de către observatorii locali.

La SV 73 Buzduganii de Jos (Ungheni), observatorii de la PSRM și PL au purtat discuții cu alegătorii care și-au expus votul.

La SV 5 Taraclia, observatorul PLDM, Ecaterina Bișir, a arătat unui alegător cu degetul unde să pună ștampila.

La SV 55 Roșu (Cahul), 2 observatori de la MPA și PLDM s-au bruscat verbal. Incidentul a fost soluționat de către reprezentantul forțelor de ordine, care a întocmit proces verbal.

La SV 46 Mitoc (Orhei), observatorul PLR, în stare de ebrietate avansată, purta discuții provocatoare cu OTL Promo-LEX. Pe marginea acestui caz, a fost sesizat președintele BESV.

La SV 2 Cimișlia, observatorul de la PCRМ îi întreba pe alegători dacă aceștia au ”votat viitorul?”.

Intimidarea Mass media

La SV 11 Bălți, președintele BESV a insistat ca reporterii de la postul de televiziune Publika TV să părăsească SV, așa cum aceștia filmau alegători care stăteau în rând.

Închiderea secțiilor de votare

Au fost înregistrate 7 cazuri de prelungire a programului de votare.

SV 162 Chișinău a fost închisă la orele 21¹⁰. La SV 162 Chișinău, membrii BESV au permis să intre 3 persoane în SV după ora 21⁰⁰, când SV trebuia să fie închisă.

SV 112 Chișinău a fost închisă la ora 21¹⁴. La SV 112 Chișinău, Echipa Mobilă s-a întors din teritoriu și a intrat în SV la ora 21¹⁴.

SV 23 Anenii Noi a fost închisă la ora 21³⁰.

SV 4 Nisporeni a fost închisă la ora 21⁴⁰. La SV 4 Nisporeni, Echipa Mobilă s-a întors din teritoriu și a intrat în SV la ora 21⁴⁰.

SV 112 Chișinău a fost închisă la ora 21⁴⁰.

SV 47 Bălți a fost închisă la ora 22⁰⁰.

SV 9 Soroca a fost închisă la ora 23⁰⁰.

Încălări ale dreptului de asistare la activitățile organelor electorale

La SV 266 Chișinău, reprezentanții partidelor, după închiderea secției de votare, au fost rugați să părăsească secția de votare. Au rămas doar observatorii.

Regiunea transnistreană

La postul de poliție din s.Corjova, miliția a oprit toate automobilele. Au fost înregistrate numerele automobilelor care se îndreptau spre SV din Cocieri și verificate portbagajele.

A fost înregistrat un caz, când echipa mobilă BESV nu a avut acces pentru deplasare la alegători. La postul Vamal din Varnița, echipa mobilă a BESV 41 Varnița (Anenii Noi) a fost întoarsă din drum de către miliția locală.